

■ Analýza

Hotovo, vyřízeno, hlásí vláda. Experti jsou ale proti, místo reforem přišla kosmetika

Ondřej Leinert
ondrej.leinert@hn.cz

Vláda předsedy ODS Petra Fialy má před sebou poslední rok do voleb a její členové se chválí, že už mají skoro hotovo. Podle šéfa STAN Víta Rakušana by si Fialův kabinet mohl zhruba na 80 procent svého programového prohlášení udělat zelené fajfky na znamení splněno. Podle Fialy dokonce z 90 procent. Optimisticky to vypadá podle celé vlády.

HN oslovily všechna ministerstva s dotazy, co ještě chtějí do konce volebního období stihnout a u čeho hrozí, že se to nepodaří. A zatímco na první otázku úřady odpovídaly podrobně, na druhou buď vůbec, nebo uvedly, že by se vše stihnout mělo. Odborníci jsou však jiných názorů.

„Při svém nástupu vláda vytvořila velká očekávání, co se týče hospodářské politiky a konsolidace veřejných financí, která ale nenaplnila,“ myslí si například hlavní ekonom investiční skupiny DRFG Martin Slaný.

„Firmy by bývaly rády viděly víc odvahy a razantnější uvolnění podnikatelského prostředí a snížení administrativy. Stejně jako na evropské úrovni i na té národní potřebujeme legislativní detox,“ popisuje rozdíl mezi očekáváním a realitou také generální ředitel Svazu průmyslu a dopravy Daniel Urban. A byt zmiňuje také pozitivní body, často se podle něj ukáže, že vláda je řeší izolovaně, nikoli koncepčně. Příkladem je boj s byrokracií, který měl na starosti hlavně bývalý ministr pro legislativu za Piráty Michal Šalomoun.

Na jednu stranu mu nelze upřít snahu za přípravu celkem tří antibyrokratických balíčků. „Ty představují pozitivní změny,“ kvituje Urban předlohy, díky nimž byly například zrušeny povinné periodické lékařské prohlídky pro zaměstnance v nerizikových profesích, skončily zdravotní potravinářské průkazy, zvýšila se hranice obrátu pro povinné placení DPH na dva miliony korun nebo byla zavedena možnost vést účetnictví v cizí měně.

„Mnohdy se ale jedná jen o částečné nápravné změny, kdy zároveň vedle toho firmám jiné restrikce či povinnosti přibývají,“ mrzí Urbana.

A totéž zmiňuje předseda představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků Josef Jaroš. „Je smutnou realitou že veškeré pozitivní změny obratem přebíjejí další a další povinnosti valené na firmy a živnostníky,“ říká Jaroš.

Stanjura jako symbol ústupu z ambicí

Narážejí tím například na administrativu spojenou s dohodami o provedení práce. Byrokracii neulehčují ani evropská nařízení, jako je vydávání třeba takzvaných ESG reportinguů (zpráv o udržitelnosti).

Matný dojem z koncepčnosti vládního boje s byrokracií dokresluje i skutečnost, že pozici ministra pro legislativu nechal Fialův kabinet po pirátském odchodu z vlády zrušit. „Michal Šalomoun odvádí v této funkci výbornou práci, ale do konce funkčního období už není potřeba tuto funkci obsazovat,“ komentoval to Fiala.

Šalomoun měl přitom ještě rozdělanou práci, včetně antibyrokratického balíčku číslo čtyři.

Premiér Fiala tento týden překvapil sledující na sociální síti X svým příspěvkem na téma, jak důležití jsou ve fotbale defenzivní hráči. A obranný, až opatrný přístup postupně převážil i ve vládě. Před volbami strany nejsilnější koalice Spolu slibovaly „skutečnou politickou vizi“ a řadu konkrétních změn.

Od vyrovnaného státního rozpočtu přes „skutečnou důchodovou reformu“, na které bude široká společenská shoda, digitalizaci, dostupnější bydlení, napojení na evropskou vysokorychlostní síť železnic (VRT) až k transparentnosti všude, kde si ji lze představit.

Programové prohlášení, na němž se koncem roku 2021 pětice stran shodla, však přineslo mnohé kompromisy.

Například místo vyrovnaného státního rozpočtu se vláda zavázala už jen připravit „taková opatření, která umožní průběžně snižovat rozpočtové schodky“.

Místo napojení na evropské VRT vláda jen slíbila, že „zákonem ošetří“ jejich výstavbu. Po ruském vpádu na Ukrajinu a energetické krizi pak vláda přišla v roce 2023 s aktualizací programového prohlášení, která původní sliby ještě rozměnila.

Například místo konkrétního zákona pro VRT kabinet pouze obecně konstatoval, že „upraví legislativu“ tak, aby bylo možné s výstavbou co nejrychleji začít.

Vládní ústup z ambicí letos v červnu ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) shrnul slovy: „Měli jsme být odvážnější. To, co jsme prosadili, bylo na hraně minima.“

Jediná oblast, ve které se odborníci shodují na splnění ambiciózních cílů, je jasné prozápadní zahraniční politika a závazek vůči NATO přispívat dvě procenta HDP na obranu.

Tápající Válek slibuje smrt

Asi nejvíce odborníci kritizují ministra zdravotnictví Vlastimila Válka z TOP 09. Když například Pavel Vepřek, který byl hlavním poradcem Válkova předchůdce a spolustraník z TOP 09 Leoše Hegera, čte jednotlivé body programového prohlášení, u většiny z nich jen poznamená: „Zase nic. Zásadní změny, které by nás připravily na demografický vývoj a technologický rozvoj, se nestaly. A problémy, které před nástupem pana ministra byly, se jen prohloubily,“ poznamenává.

Válek sliboval například posílení veřejné kontroly nad finančními prostředky ve zdra-

něných. „Ty velké viditelné věci připravoval a měly by projít sněmovnou. Teď prošly vládou digitalizace, zákon o zdravotním pojištění, bude toho hodně,“ tvrdí.

Na půli cesty pak podle odborníků zůstává i jeden z hlavních cílů, který má vláda stále ještě před sebou – protáhnout sněmovnou důchodovou reformu. Není na ní zmiňovaná široká společenská shoda. A nejen opozice říká, že spíš než o reformu jde o „parametrické změny“.

„Byť v kontextu dřívějších změn jsou to významné parametrické změny, skutečnou reformou by bylo posilování kapitálové, nestátní složky starobních důchodů, řekněme například vytvoření individuálních důchodových účtů,“ poznamenává Slaný.

Ústup z původních velkých ambicí a nedostatek koncepčnosti dokládá i naznačené dění kolem exministra Šalomouna, který měl kvalitu zákonů přicházejících z ministerstev kontrolovat „na plný úvazek“ – a tedy pečlivěji, než to v minulosti dělal ministr spravedlnosti.

„Chyba to samozřejmě je. Srozumitelnost právního řádu bude menší, než by měla být. A může se ztratit ten nadhled,“ ohlíží se za zrušením ministerstva samotný Šalomoun.

Do voleb bude mít napilno hlavně zmíněný Válek a ministr průmyslu a obchodu Lukáš Vlček ze STAN. Před ním stojí uzavírání smluv k dostavbě jaderných bloků v Dukovanech, dokončení zblavení země závislosti na ropě z Ruska nebo stanovení termínu odstavení jaderných elektráren.

V případě důchodové reformy, za kterou stojí ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka z KDU-ČSL, nebo státního rozpočtu na příští rok v podání ministra Stanjury už

Vize do budoucna Premiér Petr Fiala šel do čela vlády s tím, že přinese Česku konečně vizi. Rok do voleb však až na zahraniční politiku a rozpočet na obranu zůstává daleko za očekáváním. Foto: ČTK

Ústup z původních velkých ambicí a nedostatek koncepčnosti dokládá i dění kolem exministra Šalomouna.

vozni péči nebo zavedení dobrovolného zdravotního připojištění.

„Jaká je veřejná kontrola, když VZP dá tři miliardy na navýšení platů lékařů? Proti jakékoliv legislativě,“ poznamenává Vepřek k tomu prvním. K druhému dodává: „Nemůžete udělat připojištění, když nemáte definovaný ten základ – k čemu se vlastně připojišťujete.“

Mluvíci ministerstva zdravotnictví Ondřej Jakob nicméně říká, že do konce volebního období Válek chystá „legislativní smrt“, díky které z jeho pohledu bude mít většinu cílů spl-

pňuje spíše o bezesné noci ve sněmovně než další práce na legislativě.

Fialův kabinet tak svoje programové prohlášení de facto naplnit může. K tomu, aby ho naplnil i reálně, by však potřeboval další volební období. Což už dává najevo i ze svojí komunikace. Šéfové stran koalice Spolu 28. října podepsali nezávazné memorandum, v němž se shodují, že v příštím volebním období dokončí reformy v „ekonomické, zdravotní, sociální a obranné oblasti“. Tedy prakticky všude.

S příspěvkem Jana Prokeše